

Revisionsutskottet

Tillsyn över partifinansieringen 2024 – Statens revisionsverks berättelse

INLEDNING

Remiss

Tillsyn över partifinansieringen 2024 – Statens revisionsverks berättelse (B 10/2025 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- bevakningschef Jonna Carlson, Statens revisionsverk.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Tillsynen över partifinansieringen

Partilagen (10/1969) innehåller bestämmelser om öppenhet i partifinansiering som är förpliktande för partier och partiföreningar. Öppenheten i partifinansieringen väntas öka förtroendet för den politiska verksamheten och på så sätt även höja valdeltagandet. Partilagen har också som mål att motverka korruption och den typen av inflytande på partierna som bygger på olämpliga bindningar.

Statens revisionsverks lagstadgade uppgift är att övervaka partifinansieringen. Revisionsverkets tillsynsobjekt är de partier som har införts i partiregistret, partiernas partinära sammanslutningar samt de distrikts- och kvinnoorganisationer som nämns i statsunderstödsbeslutet om partistöd. Antalet tillsynsobjekt uppgick till sammanlagt 150 år 2024. Revisionsverket genomförde granskningar av 36 tillsynsobjekt.

Statens revisionsverk kontrollerar att de övervakade sammanslutningarna följer bestämmelserna om de bidrag som avses i partilagen, specificering av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer och hur anknytande handlingar ska utarbetas och lämnas in. Statens revisionsverk kan i sin tillsynsuppgift granska ett tillsynsobjekts bokföring och användning av medel och vid behov uppmana tillsynsobjektet att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter.

År 2024 anmäldes bidragsprestationer till ett belopp av sammanlagt cirka 3,6 miljoner euro i revisionsverkets webbtjänst. Tillsynsobjekten kan också retroaktivt göra aktuella redovisningar om

Betänkande ReUB 4/2025 rd

mottaget stöd. Under granskningarna 2024 kompletterades redovisningsregistret retroaktivt med aktuella redovisningar av bidrag till ett värde på ungefär 963 000 euro. Enligt revisionsverket följer partierna, deras distrikts- och kvinnoorganisationer och partinära sammanslutningar i regel finansieringsbestämmelserna väl. Bokföringen för de sammanslutningar som tillsynen gäller hade också i regel skötts på ändamålsenligt sätt. Samtidigt har det vid tillsynen också upptäckts brister och brister har också åtgärdats i samband med tillsynen. Revisionsverket anser att de aktuella redovisningarna av partifinansieringen till väsentliga delar håller streck efter kompletteringar och att redovisningarna till väsentliga delar ger korrekta uppgifter om de bidrag som de granskade sammanslutningarna har fått.

Statens revisionsverk är också tillsynsmyndighet för det statsunderstöd, det vill säga partistöd, som avses i partilagen. Statsunderstödet betalas till de partier som är företrädare i riksdagen. Efter riksdagsvalet 2023 hade nio partier som var företrädare i riksdagen rätt att få statsunderstödet i fråga. Vid utgången av 2024 fanns det sammanlagt sjutton partier antecknade i partiregistret. Vid tillsynen över statsunderstödet granskar Statens revisionsverk om partilagens bestämmelser och villkoren i understödsbeslutet har iakttagits vid användningen och rapporteringen om användningen av statsunderstödet. År 2024 tog revisionsverket i sin tillsyn över statsunderstödet för första gången fokus på överförda statsunderstöd och sanktionerna mot Ryssland och Belarus.

I villkoren i statsunderstödsbeslutet konstateras att om ett parti överför beviljat understöd för att användas för andra ändamål än partiets egen verksamhet, ska partiet med den aktör som använder understödet ingå ett avtal i enlighet med statsunderstödslagen. Riksdagspartierna har redan i flera år överfört en del av partistödet exempelvis till ett aktiebolag som publicerar partiets tidning. Under de senaste tre åren har partierna årligen överfört statsunderstöd till ett belopp av cirka fyra miljoner euro till aktiebolag. Av tillsynen framgick det att alla de fyra partierna som tillsynen omfattade hade ingått adekvata avtal om överföring av statsunderstöd till förlagsaktiebolagen. Partierna hade tillbörliga förfaranden för att övervaka användningen av statsunderstödet och de vidtog åtgärder i anslutning till övervakningen. Revisionsverket observerade inte att statsunderstödet skulle ha använts på ett sätt som strider mot statsunderstödsvillkoren.

Europeiska unionen har infört flera sanktioner mot Ryssland och Belarus efter att Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina 2022. EU-sanktionerna har också skrivits in i villkoren i avtal om statsunderstöd. I avtalsvillkoren för partistöd nämns sedan 2023 att den som får statsunderstöd ska se till att inga medel eller ekonomiska resurser direkt eller indirekt blir tillgängliga för eller kan utnyttjas av de aktörer som upptagits i förteckningen över sanktioner. Understödstagaren bär ansvaret för att utreda sanktioner som gäller avtalspartner, underleverantörer, de som mottar överförda statsunderstöd, samarbetspartner och förmånstagare och att uppgifterna är korrekta.

Revisionsverket bad alla partier som får statsunderstöd om en redogörelse för hur de har försäkrat sig om att sanktionerna iakttas. Enligt de uppgifter som framkom vid granskningen var partierna välunderrättade om sanktionerna mot Ryssland och Belarus. Flera partier uppgav att de samarbetar med inhemska och allmänt kända aktörer. Partierna utför vid behov också själva granskningar och de har krävt separata försäkringar av avtalsparterna om att de inte omfattas av sanktionerna.

Utskottet välkomnar att revisionsverkets tillsyn över statsunderstödet under fjolåret fokuserade på två särskilda teman, det vill säga de statsunderstöd som överförts vidare till aktiebolag och

Betänkande ReUB 4/2025 rd

iakttagandet av sanktionerna mot Ryssland och Belarus. Enligt de uppgifter som erhållits vid tillsynen har dessa frågor skötts väl, vilket utskottet ser som positivt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 10/2025 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 7.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Veijo Niemi saf
medlem Tomi Immonen saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Arja Juvonen saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Aki Lindén sd
medlem Ville Merinen sd
medlem Sari Tanus kd
ersättare Martin Paasi saml.

Sekreterare var

specialsakkunnig Anne Kalliomäki.